

ECZACILIK TARİHİ ALANINDA ÖNEMLİ BİR KİTAP: *FARMAKOLOĞ DERGISİNİN ÖZETLİ BİBLİYOGRAFYASI VE İNCELEMESİ*

Emre Dölen*

Bu yıl içinde Ecz. Eyüp Talha Kocacık tarafından *Farmakoloğ* dergisini konu alan ve Cumhuriyet dönemi eczacılık tarihi araştırmaları için temel kaynak niteliğinde olan bir kitap yayınlandı.¹ 1920’li yıllarda kendi aralarında eczane sahipleri, ecza depocuları ve laboratuvarcılar olarak üç gruba ayrılan ve ayrı ayrı örgütlenme girişimlerinde bulunan tüm eczacıları tek bir çatı altında toplamak üzere 1930’da “Türk Farmakoloğ Birliği” kurulmuştur. Bu birlik kısa bir süre sonra ilk sayısı Şubat 1931’de çıkan *Farmakoloğ* dergisini yayınlamaya başlamıştır. Zaman içinde derneğin adında değişiklikler olmakla birlikte derginin adı aynı kalmıştır.

Farmakoloğ dergisi Şubat 1931 – Şubat 1954 tarihleri arasında zaman zaman yayını aksamış olmakla birlikte 23 yıl süreyle yayını sürdürmüş ve bu dönemde 131 sayı yayınlanmıştır. Özellikle 1940 – 1950 döneminde eczacılık ve kimya alanında başka dergilerin yayınlanmadığı göz önüne alındığında, *Farmakoloğ* bu dönem eczacılığını tanımak için çok önemli bir kaynaktır. Dergi, kapsadığı dönemin eczacılık tarihinin bir aynası niteliğinde olup bu alanda yapılacak araştırmalar için temel başvuru eseri niteliğindedir. Dergide bilimsel ve mesleki gelişmeleri anlatan makaleler, yeni çıkan kitaplar, açılan, kapanan ve devredilen eczaneler, ölen eczacılar ve değişen mevzuat ile ilgili meslek haberleri gibi konularda yazılar yayınlanmıştır. Zaman zaman, Mehmed Ali Kâğıtçı başta olmak üzere kimyacıların makalelerine de yer verilmiştir. Dönemin önde gelen eczacılarından Hasan Derman 1953’de “*Farmakoloğ* sadece bir mecmuanın adı değildir. O, bir neslin mesleki kaygı, ıstırap ve ideallerinin sembolüdür” değerlendirmesini yapmıştır.

Derginin tam koleksiyonu Türkiye’deki hiçbir kitaplıkta bulunmamaktadır. Eyüp Talha Kocacık, öğrenciliğinden itibaren öncelikle bir yandan derginin eski sayılarını sahaflardan toplarken öte yandan da çeşitli kitaplıklardaki sayılardan fotokopiler çekerek tam bir koleksiyon oluşturmuş ve

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, emekli öğretim üyesi, emredolen@gmail.com

¹ Eyüp Talha Kocacık, *Farmakoloğ Dergisinin Özetli Bibliyografyası ve İncelemesi*, Eczacılık Tarihi Araştırma Derneği Yayını, İstanbul 2016.

daha sonra açıklamalı bibliyografya çalışmasına başlamıştır. Derginin en fazla sayı içeren koleksiyonu İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakóltesi Eczacılık Tarihi Müzesi'nde bulunduğundan eksik sayıların fotokopilerini de ekleyerek bu müzedeki koleksiyonun tamamlanmasını da sağlamıştır.

Kitapta, Türk Farmakoloğ Birliği konusundaki açıklamanın ardından, toplam 6.000 sayfa dolayındaki dergi koleksiyonunda bulunan tüm makale ve haberler okunup özetlenerek bibliyografik künyeleri ile birlikte kronolojik bir sıra içinde verilmiştir (s.11–200). Kitabın arkasına Türk Farmakoloğ Birliği'nin ilk nizamnamesi, Türk Farmakoloğ Birliği Yardım Sandığı Nizamnamesi, nizamnamede yapılan değişiklikler, Türkiye Eczacıları Cemiyeti'nin nizamnamesi ve derginin bazı eklerinin kapakları (s. 201–212), derginin çeşitli kitaplıklarda bulunan sayılarının listesi (s. 213–214), Kişi–Yer – Eczane İndeksi (s. 216–237), Teknik Kavramlar İndeksi (s. 237–241) ve çeşitli sayıların kapakları (s. 242–272) eklenmiştir. Dikkatle hazırlanmış geniş indeksler sayesinde istenilen bilgiye kolaylıkla ulaşılabilmektedir.

Çok büyük bir emek ürünü olan bu çalışması ile, Eyüp Talha Kocacık, Eczacı Dergisi tarafından verilen “2016 Altın Havan Ödülü”nü Eczacılık Tarihi dalında kazanmış bulunmaktadır.